

Új fényben a csalatkozhatatlanság

A teológusok közötti ökumenikus dialógus akkor lesz eredményes, ha a felek közül egyik sem merevedik bele saját álláspontjába, miközben próbálja megmagyarázni a másiknak, mit gondol. A párbeszéd akkor sikerül, ha a résztvevők mindnyájan egyek Isten titkainak szemléletében. Míg gesztikulálva és érvelve néznek farkasszemet, nincsen kommunikáció; mikor együtt nézik Istent és szemlélik az emberek között végbevitt tetteit, nincsen megoszlás. Ettől a pillanattól kezdve eltűnnek a hódító törekvések és a védekező hadmozdulatok, és megvan a teologizálás helyes módjának feltétele.

Platon mondta — és nagyon sok az igazság benne —: filozófus akkor születik, amikor valaki világegyetemünket és az abban lévő dolgokat szemlélve „pathos“-t, bizonyos nyugtalanságot érez az ismeretlen szemben. Hasonló gondolatot találunk a keresztény hagyományban is. Teológus akkor születik, amikor valaki csodálkozást és csodálatot tapasztal Isten titkainak színe előtt.

Őszintén megvallva, sok csodálkozást és kevés csodálatot találunk a csalatkozhatatlansággal szemben, amelyet az I. vatikáni zsinat tulajdonított a pápának. Biztos, hogy a zsinat után hamarosan megmutakozott és azóta is mindig látszik: a karizma működési feltételei szigorúak és a pápának nem minden egyszerű kijelentéséért áll jól a Szentlélek. Inkább a legtöbb állításában Isten igéjének kijelentése emberi bölcsességgel és tudománnyal keveredik. Továbbá a II. vatikáni zsinat megnyitotta szemünket a csalatkozhatatlanság új dimenziójára, amikor a püspöki kar kollegiális jellegét hangsúlyozta a pápa fősege alatt.

De a botránykő megmaradt. A csalatkozhatatlanság problémáját az ökumenikus találkozásokon többnyire udvariasan elkerülik. Következésképpen a nehézség továbbra is fennáll és titokban terjed, megoldva nincs semmi. Az egység nem növekszik.

Be kell vallanunk, hogy a „csalatkozhatatlanság“ szó túlságosan átfogóan hangzik. Negatív és nem fejezi ki saját korlátait. És éppen mivel negatív, valójában nem mondja meg, mi a csalatkozhatatlanság. Mögéje kell néznünk a kifejezésnek.

Lehetséges-e, hogy ez az ügyetlen szó: „csalatkozhatatlanság“, titkot takar, amelyet az I. vatikáni zsinat futólag megpillantott, de kifejezéséhez sem ideje, sem eszközei nem voltak? Mi keresztények megvizsgálhatnánk-e ma jelentését és ha titkot fedezünk föl benne, szemlélhetnénk-e — együtt? És így gyarapodhatnánk-e az egységben?

Szerény véleményem szerint a tévedhetetlenség tana mögött rejlő titkon a katolikusok Istennek az ő népéhez való hűségét értik. Ez a hűség független minden emberi tényezőtől: Isten hűsége, amelyet Ábrahámnak és utódainak esküvel ígért — és amely ma is éppoly érvényes,

mint kezdetben volt, ahogy ezt Pál apostol az ő galatáinak erőteljesen megmagyarázta. Isten hűsége népéhez Krisztus fizikai jelenlétében tőződött Isten tévelygő és tévedő gyermekei között: miköztünk. Krisztus volt az Ige, és Ő adta nekünk az ígét, hogy ne vesszen el, hanem világítson a sötétségben. Az evangéliumban velünk hagyta az ígét, hogy a jó hír hallásától senkit meg ne fosszon. Nyugodt, erős fényt hagyott itt vele köztünk.

A keresztény hit egyik jellegzetessége, amelyben különböző irányú közösségek találkoznak, a hit Isten hűségében, aki Igéjét megörzi népe közepett, történelmünk viszontagságain át. Ezt a hűséget különféle módon értelmezzük. Az Isten hűségébe vetett hit kifejezésének egyik útja a Szentírásnak, mint a hiteles keresztény élet útmutatójának elfogadása (ahogy ezt a protestánsok oly erősen hiszik). Ehhez az ortodox egyház hozzáteszi a hagyományok nagy tiszteletét, mivel meg van győződve arról, hogy Isten szavát emberi tettek nem törölhetik el. A katolikusok egy lépéssel tovább mennek — az ő hitük szerint Istennek népéhez való hűsége élő személyeken keresztül nyilvánul meg és tevékenykedik: a felszentelt püspökök és különösen közösségük feje, a pápa által. Ezt az első vatikáni zsinat talán még nem fejezte ki jól, de a második már nagy előrehaladást tett az egyensúly helyreállításában.

A „csalatközhatatlanság“ szó ügyetlen meghatározás lehet, de csodálatos tényt próbál kifejezni: az Ige titokzatos és állandó jelenlétét az Egyházban. Hogyan tudnók ezt a titkot maradéktalanul kifejezni? Volt-e a történelemben idő, amikor az ember nem dadogott Isten jelenlétében?

Kivétel nélkül minden keresztény közösség hisz abban, hogy Isten hűsége marad népéhez és igéjét nem fedi el a századok pora, hanem átható erővel eleven marad. Nem holttestet örököltünk Krisztustól, hanem élő híradást. Isten hűségének többé-kevésbé emberi eszköze a protestánsok szemében a Szentírás, az ortodoxoknak a Szentírás, a hagyomány és a szentségi püspökség, a katolikusok szemében mindez együtt, de különleges helyzetet biztosítva annak a személynek, aki hitük szerint Péter utóda. Mindezek mögött az a misztérium van, amelyben mindannyian hiszünk: Isten hűsége. Csupán a hűség megnyilvánulásáról, csatornájáról, eszközéről alkotott elgondolásunk különböző.

Az érvek semmi jót nem hoznak. Máris túl sok van belőlük. De mindnyájan együtt bámulhatjuk és csodálhatjuk azt a tényt, hogy Isten népével van és igéjét elevenen őrzi meg köztünk. Ennek az állandó eseménynek a megtapasztalása lenyűgöző lehet. A titok igézete és a belőle következő hála nagyobb egységet hozhat létre, mint amit bármikor is remélni mertünk. És ez eggyel több megnyilvánulása lesz Isten hűségének népe iránt.